

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 23. januarja 2020 *

„Predhodno odločanje – Notranji trg z električno energijo – Direktiva 2009/72/ES – Člen 3 – Varstvo potrošnikov – Člen 37 – Naloge in pooblastila regulativnih organov – Izvensodno reševanje sporov – Pojem ‚stranka‘ – Pravica do vložitve pravnega sredstva zoper sklep regulativnega organa – Pritožba, ki jo vloži gospodinjski odjemalec zoper operaterja distribucijskega sistema električne energije“

V zadevi C-578/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče, Finska) z odločbo z dne 7. septembra 2018, ki je prispela na Sodišče 14. septembra 2018, v postopku, ki ga je sprožil

Energiavirasto,

ob udeležbi

A,

Caruna Oy,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, I. Jarukaitis (poročevalec), E. Juhász, M. Ilešič in C. Lycourgos, sodniki,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. junija 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Energiavirasto N. Kankaanrinta,
- A je stališča predložil sam,
- za finsko vlado H. Leppo in J. Heliskoski, agenta,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér in Z. Wagner, agenta

* Jezik postopka: finščina.

- za nizozemsko vlado M. Bulterman in M. de Ree, agentki,
- za Evropsko komisijo M. Huttunen in O. Beynet, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 24. oktobra 2019

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 37 Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES (UL 2009, L 211, str. 55).
- 2 Ta predlog je bil vложен v okviru spora, ki ga je začel Energiavirasto (organ za energijo, Finska) v zvezi z zavrnitvijo tega organa, da osebi A prizna položaj stranke v postopku, ki ga na podlagi pritožbe, ki jo je vložila oseba A, vodi zoper družbo Caruna Oy – podjetje, ki je operater distribucijskega sistema električne energije.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 37, 42, 51 in 54 Direktive 2009/72 je navedeno:

„(37) [...] Energetski regulatorji bi morali imeti tudi pooblastila [...] [za zagotavljanje] dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo potrošnikov. [...]

(42) Vsa industrija in trgovina v [Evropski uniji], vključno z malimi in srednje velikimi podjetji, in vsi državljani Unije, ki uživajo gospodarske koristi notranjega trga, bi morali uživati tudi visoko stopnjo varstva potrošnikov, še zlasti gospodinjski odjemalci [...]. Ti odjemalci bi morali tudi imeti dostop do izbire, poštenosti, zastopanja in mehanizmov za reševanje sporov.

[...]

(51) Interesi potrošnikov bi morali biti v središču te direktive, kakovost storitev pa bi morala biti osrednja odgovornost za elektroenergetska podjetja. Že obstoječe pravice potrošnikov je treba okrepiti in zaščititi, vključevati pa bi morale tudi večjo preglednost. Varstvo potrošnikov bi moralo zagotoviti, da lahko vsi potrošniki na področju [Unije] izkoristijo prednosti konkurenčnega trga. Pravice potrošnikov bi morale uveljavljati države članice ali regulativni organi, kadar država članica tako določi.

[...]

(54) Večje varstvo potrošnikov je zagotovljeno z razpoložljivostjo učinkovitih pravnih sredstev za reševanje sporov za vse potrošnike. Države članice bi morale uvesti hitre in učinkovite postopke za obravnavanje pritožb.“

4 Člen 1 te direktive določa:

„Ta direktiva določa skupna pravila za proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo električne energije, ki vključujejo določbe za varstvo potrošnikov, namenjena pa so izboljšanju in integraciji konkurenčnih trgov z električno energijo v [Uniji]. [...] Določa tudi obveznosti glede univerzalnih storitev in pravice odjemalcev električne energije ter pojasnjuje obveznosti glede konkurence.“

5 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, med drugim določa, da se „[z]a namene te direktive [...] uporabljajo naslednje opredelitve pojmov [...] ‚gospodinjski odjemalec‘ pomeni odjemalca, ki kupuje električno energijo za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, in ne vključuje[...] trgovskih ali poklicnih dejavnosti“.

6 Člen 3 Direktive, z naslovom „Obveznosti javnih storitev in varstvo odjemalcev“, določa:

„[...]“

7. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo končne odjemalce in poskrbijo zlasti za ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito ranljivih odjemalcev. [...] Zagotovijo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede preglednosti pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov. [...] Vsaj kar zadeva gospodinjske odjemalce, ti ukrepi vključujejo ukrepe, navedene v Prilogi I.

[...]

13. Države članice zagotovijo obstoj neodvisnega mehanizma, kot je varuh pravic odjemalcev energije ali organ za varstvo potrošnikov, za učinkovito obravnavanje pritožb in za zunajsodno reševanje sporov.“

7 Člen 36 Direktive 2009/72, naslovljen „Splošni cilji regulativnega organa“, določa:

„Pri opravljanju regulativnih nalog, določenih v tej direktivi, regulativni organ v okviru svojih nalog in pooblastil, opredeljenih v členu 37, ter po potrebi v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, tudi z organi, pristojnimi za konkurenco, in brez poseganja v njihove pristojnosti sprejme vse razumne ukrepe za doseganje naslednjih ciljev:

[...]

(g) [...] pomoč pri zagotavljanju varstva potrošnikov;

[...]“

8 Člen 37 te direktive, naslovljen „Naloge in pooblastila regulativnih organov“, določa:

„1. Regulativni organ ima naslednje naloge:

[...]

(b) zagotavljati, da operaterji prenosnega in distribucijskega sistema in po potrebi tudi lastniki sistema ter elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagata ta direktiva in druga zadevna zakonodaja [Unije], vključno s čezmejnimi zadevami;

[...]

(j) spremljati [...] pritožb[e] gospodinjskih odjemalcev [...];

[...]

- (n) skupaj z drugimi pristojnimi organi pomagati zagotavljati, da so ukrepi za varstvo potrošnikov, vključno s tistimi, ki so opredeljeni v Prilogi I, učinkoviti in da se jih izvajajo;

[...]

2. Če država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 opravljajo drugi organi in ne regulativni organ. V tem primeru je treba z rezultati takšnega spremljanja čim prej seznaniti regulativni organ.

[...]

3. Ko je imenovan samostojni operater sistema v skladu s členom 13, regulativni organ poleg nalog, ki jih ima v skladu z odstavkom 1, opravlja tudi naslednje naloge:

[...]

- (b) [...] deluje kot organ za reševanje sporov med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki jo katera koli stranka vloži v skladu z odstavkom 11;

[...]

4. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz odstavkov 1, 3 in 6. V ta namen ima regulativni organ vsaj naslednja pooblastila:

[...]

- (e) ustrezne pravice do preiskovanja in ustrezna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov v okviru odstavkov 11 in 12.

5. Ko je bil operater prenosnega sistema imenovan v skladu s poglavjem V, ima regulativni organ poleg nalog in pooblastil iz odstavkov 1 in 4 vsaj tudi naslednje naloge in pooblastila:

[...]

- (c) delovati kot organ za poravnavo sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena v skladu z odstavkom 11;

[...]

11. Stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnih ali distribucijskih sistemov glede obveznosti operaterja iz te direktive, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organov za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe sprejme svojo odločitev. Navedeni rok se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organ zahteva dodatne informacije. Ta podaljšani rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Odločitev regulativnega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo.

12. Vsaka stranka, ki utрпи škodo in ima pravico do pritožbe na odločitev o metodologijah za izračun, sprejeto v skladu s tem členom, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanj, glede predlaganih tarif ali metodologij za izračun, lahko najkasneje v dveh mesecih po objavi odločitve ali njenega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vloži pritožbo za pregled. Ta pritožba nima odločilnega učinka.

[...]

15. Pritožbe iz odstavkov 11 in 12 ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji [Unije] ali nacionalni zakonodaji.

16. Odločitve regulativnih organov so v celoti utemeljene in upravičene ter dopuščajo sodni nadzor. Odločitve so na voljo javnosti, hkrati pa varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

17. Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank in katere koli vlade.“

- 9 Priloga I k Direktivi 2009/72 se nanaša na ukrepe za varstvo potrošnikov. Zlasti iz točke 1(d) te priloge izhaja, da je namen ukrepov iz člena 3 te direktive odjemalcem omogočiti, da izbirajo med različnimi načini plačevanja, s katerimi niso po nepotrebnem diskriminirani. Poleg tega je v točki 1(f) navedene priloge določeno, da je namen ukrepov iz člena 3 navedene direktive zagotoviti odjemalcem „pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi svojih pritožb. Še posebej imajo vsi odjemalci pravico, da njihov dobavitelj električne energije zanje opravlja kakovostne storitve in obravnava pritožbe. Takšni postopki izvensodnega reševanja sporov morajo omogočati pošteno in hitro reševanje sporov, če je mogoče v roku treh mesecev, ter določati sistem povračil ali odškodnin, če je to upravičeno. Postopki so, kjer je to mogoče, v skladu s Priporočilom Komisije 98/257/ES z dne 30. marca 1998 o načelih, ki se uporabljajo za telesa, odgovorna za izvensodno reševanje potrošniških sporov [(UL 1998, L 115, str. 31)].“

Finsko pravo

- 10 Na podlagi člena 5 laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun laki (590/2013) (zakon o nadzoru trgov z električno energijo in zemeljskim plinom (590/2013); v nadaljevanju: zakon o nadzoru) je naloga organa za energijo, da nadzoruje spoštovanje nacionalnih zakonov in drugih predpisov ter predpisov Unije iz člena 2 navedenega zakona ter opravlja druge naloge, ki so mu dodeljene s predpisi, navedenimi v tem členu 2.
- 11 V skladu s členom 6(1), točka 13, zakona o nadzoru je naloga organa za energijo, da pri delu, ki ga opravlja kot nacionalni regulativni organ v smislu zakonodaje Unije, ki se nanaša na sektorja električne energije in zemeljskega plina, zagotavlja učinkovitost in izvrševanje ukrepov za varstvo potrošnikov, ki se nanašajo na trg z električno energijo in zemeljskim plinom.
- 12 Člen 57(2) sähkömarkkinalaki (588/2013) (zakon o trgu z električno energijo (588/2013); v nadaljevanju: zakon o trgu z električno energijo) določa, da mora operater distribucijskega sistema potrošnikom ponuditi različne načine za plačevanje računov za električno energijo. Pri ponujenih alternativah ne sme biti neutemeljenih pogojev ali pogojev, ki diskriminirajo različne skupine odjemalcev.
- 13 Člen 106(2) zakona o trgu z električno energijo določa, da je organ za energijo dolžan nadzorovati spoštovanje tega zakona in upravnih in drugih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ter dovoljenj, izdanih na podlagi tega zakona. V skladu s to določbo je nadzor urejen posebej z zakonom o nadzoru. V skladu s členom 106(4) kuluttaja-asiamies (varuh pravic potrošnikov, Finska) skrbi za zakonitost določb pogodb iz poglavja 13 navedenega zakona (pogodbe o dobavi električne energije) z vidika varstva potrošnikov.
- 14 V skladu s členom 114 zakona o trgu z električno energijo se lahko zoper sklep, ki ga izda organ za energijo na podlagi zakona o trgu z energijo, vloži pravno sredstvo pod pogoji, določenimi v Hallintolainkäyttölaki (586/1996) (zakon o upravnem postopku in upravnem sporu (586/1996)).

Člen 5(1) tega zakona določa, da je s „sklepom, zoper katerega se lahko vloži pravno sredstvo“, mišljen „akt, s katerim je bilo v zadevi vsebinsko odločeno ali s katerim je bila zadeva zavržena kot nedopustna“, medtem ko člen 6(1) tega zakona določa, da lahko pravno sredstvo zoper sklep vloži oseba, na katero je sklep naslovljen, ali oseba, v katere pravice, dolžnosti ali interese ta sklep neposredno posega.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 15 Oseba A, ki je gospodinska odjemalka, je z operaterjem distribucijskega sistema električne energije, ki je postal družba Caruna, sklenila pogodbo o dobavi električne energije. Organu za energijo je 5. septembra 2013 poslala elektronsko sporočilo, v katerem je predlagala, naj preveri, ali je bil postopek, ki ga je to podjetje uporabilo za izdajanje računov, v skladu z zakonom o trgu z električno energijo, zlasti s členom 57(2) tega zakona, ki določa, da mora operater distribucijskega sistema potrošnikom ponuditi različne načine za plačevanje računov za električno energijo v skladu s Prilogo I, točka 1(d), k Direktivi 2009/72. Potem ko je organ za energijo preučil zakonitost tega načina izdajanja računov, je 31. marca 2014 sprejel sklep, iz katerega izhaja, da družba Caruna ni kršila člena 57(2) zakona o trgu z električno energijo in zato ni bilo treba sprejeti nobenih ukrepov. V tem sklepu je bila oseba A opredeljena kot „predlagateljica preiskave“.
- 16 Organ za energijo je s sklepom z dne 28. aprila 2014 kot nedopusten zavrzel ugovor, ki ga je oseba A vložila zoper navedeni sklep z dne 31. marca 2014, in zavrnil predlog osebe A za priznanje položaja stranke v postopku. Oseba A je nato pri Helsingin hallinto-oikeus (upravno sodišče v Helsinkih, Finska) vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se ji prizna položaj stranke v postopku v zadevi, ki jo obravnava ta organ, naj se odpravita odločbi z dne 31. marca in 28. aprila 2014, ki ju je sprejel ta organ, in naj se zadeva vrne navedenemu organu v ponovno odločanje. S sodbo z dne 23. maja 2016 je bilo tem predlogom ugodeno.
- 17 Organ za energijo je zoper to sodbo vložil pritožbo pri predložitvenem sodišču, Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče, Finska), v kateri je trdil, da oseba A z vložitvijo predloga za preiskavo ni pridobila položaja stranke v sklepu, ki ga je sprejel ta organ, niti pravice do vložitve pravnega sredstva pri sodišču zoper to odločbo.
- 18 Predložitveno sodišče navaja, da mora odločiti o tem, ali ima oseba A pravico vložiti pravno sredstvo pri nacionalnem sodišču zoper sklep organa za energijo, da zoper operaterja sistema ne sprejme ukrepov.
- 19 Navaja, da sodna praksa nacionalnih sodišč podpira stališče organa za energijo, v skladu s katerim je imela oseba A v postopku v glavni stvari zgolj položaj pobudnika in nima pravice vložiti pravnega sredstva zoper odločbo tega organa.
- 20 Vendar sprašuje, ker ni sodne prakse Sodišča in v Direktivi 2009/72 pojem „stranka“ ni opredeljen, ali je treba člen 37 te direktive razlagati tako, da je mogoče gospodinskega odjemalca, ki meni, da je bil kot potrošnik oškodovan od podjetja, ki je operater sistema, zaradi načina zaračunavanja, ki ga je uporabilo to podjetje, in ki pošlje pritožbo regulativnemu organu, opredeliti kot „stranko“ v smislu te določbe in da ta lahko pri sodišču vloži tožbo zoper sklep, ki ga je sprejel ta organ, da zoper navedeno podjetje ne sprejme ukrepov.

21 V teh okoliščinah je Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali je treba člen 37 Direktive 2009/72[...] razlagati tako, da je treba osebo, ki je odjemalka potrošnica podjetja, ki je operater distribucijskega sistema, in ki je pred nacionalnim regulativnim organom začela postopek zoper to podjetje, šteti za „stranko“ v smislu odstavka 17 navedenega člena, ki je prizadeta s sklepom regulativnega organa in ki ima zato pravico pri nacionalnem sodišču vložiti pravno sredstvo zoper sklep nacionalnega regulativnega organa, ki se nanaša na to podjetje?
2. Če se osebe iz prvega vprašanja ne sme šteti za „stranko“ v smislu člena 37 Direktive 2009/72[...], ali ima odjemalec potrošnik v položaju, kot je položaj vložnika pravnega sredstva v postopku v glavni stvari, pravico, ki temelji na drugi pravni podlagi v okviru prava Unije, da pred regulativnim organom sodeluje pri obravnavi predloga za sprejetje ukrepov, ki ga je vložil ta odjemalec, oziroma da predloži zadevo v nadzor nacionalnemu sodišču, ali pa je treba to vprašanje presojati na podlagi nacionalnega prava?“

Vprašanji za predhodno odločanje

- 22 Predložitveno sodišče s tema vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 37 Direktive 2009/72 razlagati tako, da državam članicam nalaga, da regulativnemu organu dodelijo pristojnost za reševanje sporov med gospodinjstskimi odjemalci in operaterji sistema ter da, posledično, gospodinjstskemu odjemalcu, ki je pri tem organu vložil pritožbo proti operaterju sistema, priznajo status „stranke“ v smislu te določbe in pravico do vložitve pravnega sredstva zoper sklep, ki ga je navedeni organ sprejel na podlagi te pritožbe.
- 23 V skladu s členom 1 Direktive 2009/72 je njen namen določiti skupna pravila za proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo električne energije ter določbe za varstvo potrošnikov, zaradi izboljšanja in integracije konkurenčnih trgov z električno energijo v Uniji. V tem okviru člen 3 te direktive določa zlasti obveznosti držav članic v zvezi z varstvom potrošnikov, vključno s tistimi, ki se nanašajo na obravnavo pritožb in na izvensodno reševanje sporov, medtem ko člen 37 te direktive opredeljuje naloge in pooblastila regulativnih organov.
- 24 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilj, ki mu sledi ureditev, katere del je ta določba (sodbi z dne 19. julija 2012, A, C-33/11, EU:C:2012:482, točka 27, in z dne 15. marca 2017, Al Chodor, C-528/15, EU:C:2017:213, točka 30).
- 25 V obravnavanem primeru je treba glede besedila člena 37 Direktive 2009/72 ugotoviti, da so med nalogami in pooblastili, ki jih mora imeti nacionalni regulativni organ v skladu s členom 37(4)(e) in (5)(c) te direktive, ustrezne pravice do preiskovanja in ustrezna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov v okviru člena 37(11) in (12) navedene direktive, in naloga, da deluje kot organ za poravnavo sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena na podlagi člena 37(11) te direktive.
- 26 Slednja določba določa, da lahko stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnih ali distribucijskih sistemov glede obveznosti operaterja iz te direktive, pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organa za poravnavo sporov v roku dveh mesecev – ki se v nekaterih primerih lahko podaljša – po prejemu pritožbe sprejme svojo odločitev. Odločitev tega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo. Člen 37(12) Direktive 2009/72 določa postopek, ki vsaki stranki, ki utrpí škodo in ima pravico do pritožbe na odločitev o metodologijah za izračun, sprejeto v skladu s členom 37 te direktive, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanj glede predlaganih tarif ali metodologij za izračun, omogoča vložitev pritožbe za pregled.

- 27 Poleg tega člen 37 Direktive 2009/72 v odstavkih od 15 do 17 med drugim določa, da pritožbe iz odstavkov 11 in 12 tega člena ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji Unije ali nacionalni zakonodaji, da morajo biti odločitve regulativnih organov v celoti utemeljene in upravičene, da bi bil omogočen sodni nadzor, in da države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki je prizadeta z odločitvijo regulativnega organa, pritoži organu, ki ni odvisen od vpletenih strank in katere koli vlade.
- 28 Iz vseh teh določb izhaja, da ima regulativni organ – kadar obravnava pritožbo, vloženo na podlagi člena 37(11) in (12) Direktive 2009/72 – pristojnost organa za izvensodno reševanje sporov, in da imajo stranke v teh sporih pravico vložiti pravno sredstvo zoper sklep, ki ga je sprejel ta organ na podlagi take pritožbe, če zanje ni ugoden.
- 29 Vendar je treba ugotoviti, da te določbe ne določajo, ali ta pristojnost vključuje odločanje o sporih med gospodinjskimi odjemalci in operaterji sistema, ter da pojem „stranka“ ali „stranka, ki utrpí škodo“, iz člena 37 Direktive 2009/72 v tej določbi ni opredeljen, tako da na podlagi besedila tega člena 37 ni mogoče ugotoviti, ali ta pojem vključuje gospodinjskega odjemalca, ki je proti operaterju sistema vložil pritožbo zaradi kršitve določb te direktive, in posledično, ali ta vrsta spora obvezno spada v pristojnost za izvensodno reševanje sporov, ki jo morajo države članice dodeliti regulativnemu organu.
- 30 V zvezi s tem je treba opozoriti, prvič, da se člen 37(1)(b) Direktive 2009/72 – na podlagi katerega je naloga regulativnih organov zagotavljati, da operaterji prenosnega in distribucijskega sistema in po potrebi tudi lastniki sistema ter elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagata ta direktiva in druga zadevna zakonodaja Unije – ne sklicuje na pristojnost regulativnega organa za reševanje sporov.
- 31 Drugič, nobena določba člena 37 Direktive 2009/72, ki se sklicuje na pristojnost regulativnega organa za reševanje sporov, se ne nanaša na spore med gospodinjskimi odjemalci in operaterji sistema. Tako je zlasti v primeru člena 37(3)(b), ki se izrecno nanaša na spore med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema, člena 37(4)(e), ki določa pravice do preiskovanja, in člena 37(5)(c), ki se nanaša na spore med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.
- 32 Tretjič, člen 37 Direktive 2009/72 v odstavku 1(j) regulativnemu organu nalaga spremljanje pritožb gospodinjskih odjemalcev v odstavku 1(n) pa, da skupaj z drugimi pristojnimi organi pomaga zagotavljati, da so ukrepi za varstvo potrošnikov, vključno s tistimi, ki so opredeljeni v Prilogi I, učinkoviti in da se izvajajo. Člen 37(2) te direktive določa, da če država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 tega člena opravljajo drugi organi in ne regulativni organ.
- 33 Glede sobesedila člena 37 Direktive 2009/72 in cilja, ki mu sledi ureditev, katere del je, je treba na prvem mestu navesti, da je v uvodnih izjavah 42, 51 in 54 te direktive navedeno, da morajo gospodinjski odjemalci imeti na voljo mehanizme za reševanje sporov, da morajo biti interesi potrošnikov v središču te direktive, da bi države članice ali regulativni organi, kadar država članica tako določi, morale uveljaviti pravice potrošnikov, da je večje varstvo potrošnikov zagotovljeno z razpoložljivostjo učinkovitih pravnih sredstev za reševanje sporov za vse potrošnike in da morajo države članice uvesti hitre in učinkovite postopke za obravnavanje pritožb.
- 34 Na drugem mestu, kot je bilo opozorjeno v točki 23 te sodbe, je namen Direktive 2009/72 v skladu z njenim členom 1 zlasti določiti določbe za varstvo potrošnikov in pravice odjemalcev električne energije. Tako člen 3 te direktive določa obveznosti držav članic, da zagotovijo varstvo odjemalcev. V odstavku 7 tega člena državam članicam nalaga, da zagotovijo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede mehanizmov za reševanje sporov. Namen ukrepov, ki jih morajo v zvezi s tem sprejeti države članice na podlagi te določbe in Priloge I k tej direktivi, na katero se ta določba sklicuje, je v skladu s točko 1(f) te priloge odjemalcem zagotoviti pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi njihovih pritožb, pri čemer morajo takšni postopki izvensodnega reševanja sporov omogočati pošteno in hitro reševanje sporov. V ta namen člen 3(13) Direktive 2009/72

državam članicam nalaga, da zagotovijo obstoj neodvisnega mehanizma, kot je varuh pravic odjemalcev energije ali organ za varstvo potrošnikov, za učinkovito obravnavanje pritožb in za zunajsodno reševanje sporov.

- 35 Na tretjem mestu, glede regulativnega organa je v uvodni izjavi 37 Direktive 2009/72 navedeno, da bi energetske regulatorji morali imeti tudi pooblastila za zagotavljanje dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo potrošnikov. Člen 36 te direktive, ki opredeljuje splošne cilje tega organa, določa, da mora ta organ v okviru svojih nalog in pooblastil, opredeljenih v členu 37 navedene direktive, ter po potrebi v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove pristojnosti, sprejeti vse razumne ukrepe za doseganje ciljev, določenih v tem členu. Med temi cilji je v členu 36(g) iste direktive navedena tudi pomoč pri zagotavljanju varstva potrošnikov.
- 36 Iz nobene določbe Direktive 2009/72, navedene v točkah 34 in 35 te sodbe, niti iz katere druge določbe te direktive ne izhaja, da morajo države članice regulativnemu organu – in nobenemu drugemu – dodeliti pristojnost za izvensodno reševanje sporov med gospodinjskimi odjemalci in podjetji za električno energijo, zlasti operaterji sistema.
- 37 Nasprotno pa na eni strani uvodna izjava 51 in člen 36(g) Direktive 2009/72 potrjujeta, da je v skladu s to direktivo cilj regulativnega organa – kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 42 sklepnih predlogov – da skupaj z drugimi pristojnimi organi pomaga zagotavljati, da so ukrepi za varstvo potrošnikov, vključno z obravnavanjem pritožb, učinkoviti in da se izvajajo, in da lahko države članice naloge, ki se nanašajo na pravice potrošnikov, poverijo bodisi regulativnemu organu bodisi drugim organom.
- 38 Na drugi strani, natančneje v zvezi z obveznostjo držav članic, da zagotovijo neodvisen mehanizem za učinkovito obravnavanje pritožb in izvensodno reševanje sporov, člen 3(13) Direktive 2009/72 z uporabo formulacije, „kot je varuh pravic odjemalcev energije ali organ za varstvo potrošnikov“, izrecno določa, da je izbira organa, pristojnega za reševanje sporov med potrošniki in podjetji za električno energijo, v pristojnosti držav članic.
- 39 Iz vseh teh ugotovitev izhaja, da lahko države članice pristojnost za reševanje sporov med gospodinjskimi odjemalci in podjetji za električno energijo dodelijo drugemu organu od regulativnega organa, če je v skladu z uvodno izjavo 54 in členom 3(7) in (13) Direktive 2009/72 ter Prilogo I, točka 1(f), k tej direktivi pristojni organ neodvisen in to pristojnost izvaja z uporabo hitrih, učinkovitih, preglednih, enostavnih in poceni postopkov za obravnavanje pritožb, ki omogočajo pošteno in hitro reševanje sporov.
- 40 Prav tako lahko države članice to pristojnost dodelijo regulativnemu organu, pri čemer formulacija „regulativni organ [ima] vsaj naslednja pooblastila“, ki je uporabljena v členu 37(4) Direktive 2009/72, nakazuje, da se mu lahko dodelijo tudi druge pristojnosti od tistih, ki so izrecno navedene v členu 37 te direktive. Iz člena 37(11), (16) in (17) navedene direktive jasno izhaja, da je treba gospodinjskemu odjemalcu, kadar se država članica odloči, da bo to pristojnost poverila regulativnemu organu, priznati položaj stranke in pravico do pravnega varstva zoper sklep regulativnega organa.
- 41 V obravnavanem primeru so predložitveno sodišče, organ za energijo in finska vlada navedli, da je nacionalni organ, pristojen za obravnavo pritožb potrošnikov zoper podjetje za električno energijo, kuluttajariitalautakunta (komisija za reševanje potrošniških sporov, Finska), pred katerim ima pritožnik položaj stranke. Poleg tega lahko ta potrošnik vloži pritožbo pri varuhu pravic potrošnikov, pred katerim pa potrošnik nima položaja stranke. Kot izhaja iz točke 39 te sodbe, taka določba ni v nasprotju z Direktivo 2009/72, če je tako določen izvensodni organ neodvisen in to pristojnost izvaja z uporabo hitrih, učinkovitih, preglednih, enostavnih in poceni postopkov za obravnavanje pritožb, ki omogočajo pošteno in hitro reševanje sporov.

- 42 Organ za energijo in finska vlada sta tudi navedla, da finska zakonodaja ta organ zavezuje, da obravnava predloge za preiskavo, ki so mu predloženi, in da položaj predlagatelja preiskave ne pomeni položaja stranke ampak položaj informatorja, kar regulativnemu organu omogoča, da opravi svojo nadzorno nalogo. Finska vlada je na obravnavi pred Sodiščem pojasnila, da morebitna odločitev, ki jo v zvezi s tem sprejme ta organ, za druge javne organe ni zavezujoča. Taka rešitev ni v nasprotju z obveznostmi, ki jih imajo države članice na podlagi Direktive 2009/72, če lahko omogoči izpolnjevanje nalog spremljanja in nadzora, ki jih ima regulativni organi na podlagi člena 37 te direktive, ne da bi se poseglo v pravice potrošnikov, ki jih določa ta direktiva, in zlasti v pravico do izvensodnih postopkov reševanja sporov, ki izpolnjujejo zahteve, navedene v prejšnji točki te sodbe.
- 43 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 37 Direktive 2009/72 razlagati tako, da državam članicam ne nalaga, da regulativnemu organu dodelijo pristojnost za reševanje sporov med gospodinjskimi odjemalci in operaterji sistema ter da, posledično, gospodinjskemu odjemalcu, ki je pri regulativnem organu vložil pritožbo proti operaterju sistema, priznajo položaj „stranke“ v smislu te določbe in pravico do vložitve pravnega sredstva zoper sklep, ki ga je ta organ sprejel na podlagi te pritožbe.

Stroški

- 44 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 37 Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES je treba razlagati tako, da državam članicam ne nalaga, da regulativnemu organu dodelijo pristojnost za reševanje sporov med gospodinjskimi odjemalci in operaterji sistema ter da, posledično, gospodinjskemu odjemalcu, ki je pri regulativnem organu vložil pritožbo proti operaterju sistema, priznajo položaj „stranke“ v smislu te določbe in pravico do vložitve pravnega sredstva zoper sklep, ki ga je ta organ sprejel na podlagi te pritožbe.

Podpisi